

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 16.7.2007
COM(2007) 420 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS
BIZOTTSÁGNAK ÉS
A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Éves jelentés a Tempus program harmadik fázisának 2006-os működéséről

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS
BIZOTTSÁGNAK ÉS
A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Éves jelentés a Tempus program harmadik fázisának 2006-os működéséről

1. ELŐSZÓ

A Tempus III Program (2000–2006) a Nyugat-Balkánon, Kelet-Európában, a Földközi-tengeri régióban és Közép-Ázsiában található 26 partnerország felsőoktatásának fejlesztésére és korszerűsítésére összpontosít. A felsőoktatási intézmények különleges jelentőséggel bírnak a partnerországokban végbemenő társadalmi és gazdasági átmenet folyamatában. Ezen intézmények továbbá a szaktudás gyűjtőhelyéül, illetve a humán erőforrás fejlesztésének központjául is szolgálnak, emellett a vezetők új generációinak képzését biztosítják az Unióban és a partnerországokban egyaránt. A Tempus program által népszerűsített csereprogramok hozzájárulnak az Európai Unió és a partnerországok közötti kölcsönös megismerés növeléséhez.

1990-es indulása óta a Tempus program sikeresen segítette elő a partnerországok felsőoktatásának reformját és korszerűsítését. A felsőoktatási intézmények a tudásalapú gazdaságra és társadalomra történő sikeres átállás kulcsfontosságú szereplői, illetve a növekedés és a versenyképesség fontos tényezői, emellett alapvető szerepet játszanak mind az uniós tagállamok, mind a partnerországok felsőoktatási reformprogramjában. A felsőoktatás korszerűsítése a lisszaboni stratégia sikerének legfőbb feltétele, a lisszaboni stratégiát az Európai Unió 2000 márciusában indította el, és célja az Unióbeli gazdasági és szociális rendszerek átszervezése. A Tempus program ugyanakkor támogatta a partnerországokat felsőoktatási rendszerüknek a bolognai folyamat elvei szerint (pl. diplomák új rendszere, minőségbiztosítás, diplomák és szemeszterek elismerése) történő megreformálásában. Az Európai Bizottság által aktívan támogatott bolognai folyamat az uniós tagállamok és a partnerországok számára egyaránt közös referenciapont.

2006-ban a Tempust három külső együttműködési regionális programból finanszírozták: a CARDS-ot (Nyugat-Balkán); a MEDA-t (a Földközi-tenger déli és keleti része) és a Tacis-t (Kelet-Európa és Közép-Ázsia). A Tempus költségvetése 2006-ban 53,45 millió euro volt, amely a következőképpen oszlott meg: Tacis: 18,25 millió €, CARDS: 17,2 millió €, MEDA: 18 millió €.

A Tempus-program részletes leírása a következő honlapon található:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/tempus/index_en.html

Ezen éves jelentés a Tempus-programot létrehozó tanácsi határozat (HL L 120., 1999. május 8.) 11. cikkének megfelelően kerül bemutatásra.

2. A TEMPUS 2006. ÉVI VÉGREHAJTÁSA: FŐ CSELEKVÉSI IRÁNYVONALAK

A program 2006. évi végrehajtását a következő prioritások vezérelték:

- (1) a projekteredmények terjesztésének és kiaknázásának megerősítése;
- (2) a helyszíni ellenőrzés megerősítése;
- (3) a nemzeti Tempus-irodák szerepének megszilárdítása;

3. A PROJEKTEREDMÉNYEK TERJESZTÉSÉNEK ÉS KIAKNÁZÁSÁNAK MEGERŐSÍTÉSE

Az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság 2006-ban számos kezdeményezést indított útjára a Tempus népszerűségének a partnerországokban történő növelése érdekében: láthatósági szabályokról szóló iránymutatáshoz hasonló eszközöket hozott létre, *Tempus in action* (Tempus tevékenysége) címmel egy DVD-t, valamint új szórólapot és új népszerűsítő anyagokat bocsátott ki, illetve tematikus eseményt (konferenciát az egyetemek és a vállalatok közötti együttműködésről Amman-ban) rendezett meg és idevágó tanulmányt készített „a munka és az oktatás világának összekapcsolásáról a Tempus segítségével” címmel. A 2006. áprilisi konferencia – amelynek a jordániai Oktatási és Tudományos Kutatási Minisztérium adott helyet –, illetve a tanulmány felhívta az egyetemek, a vállalkozások és az oktatásban dolgozók figyelmét az egyetemek és a vállalatok közötti együttműködés előmozdításának fontosságára annak érdekében, hogy növekedjen a diplomások foglalkoztatásának aránya, és hogy új lehetőségek nyíljanak meg az egyetemek és a cégek számára egyaránt. A konferencián példát hoztak a Tempus-projektekből az innovatív gyakorlatokra; ezeket a tanulmányban is ismertették.

2006 novemberében képzést szerveztek a nemzeti Tempus-irodák koordinátorai számára a projekteredmények közléséről, terjesztéséről és kiaknázásáról. A támogatottak éves találkozóján – amit 2006 januárjában rendeztek meg – különleges ülést szántak a láthatóságra és az információk terjesztésére.

Az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság egy sor regionális tanulmányt indított útjára annak felmérése érdekében, hogy elindítása óta milyen hatást gyakorolt a Tempus a partnerországok felsőoktatási intézményeire, állampolgáira és rendszereire. A tanulmányok számos közvetlen interjút és egy széles körű e-felmérést foglalnak magukba: ezek olyan kulcsfontosságú szereplőkre irányulnak, akik részt vettek országukban Tempus-műveletekben vagy ismerik őket. Összesen 940 kérdőívet küldtek ki. A tanulmányokat külső (uniós és partnerországi) szakértők készítették, akik május-júniusban valamennyi partnerországot meglátogatták, ahol egyéni és csoportos interjúkat készítettek egyetemi dolgozókkal, tanárokkal, diákokkal, munkavállalókkal, nem kormányzati szervezetekkel, illetve regionális és nemzeti oktatási hatóságokkal.

A hatásvizsgálat során megkérdezett személyek nagy része számára a Tempus nélkülözhetetlen utat jelent az európai egyetemek felé, és nagy mértékben elősegítette az európai egyetemekkel való együttműködés kialakítását. Valós európaiságán keresztül a Tempus lehetőséget teremtett a több uniós országgal történő kapcsolat kialakítására, és megerősítette a regionális együttműködést. A Tempus az egyetlen olyan program, amely a felsőoktatás valamennyi szempontjával foglalkozik, míg a többi támogatást nyújtó általában a rendszer csupán egyetlen elemére összpontosít. A résztvevők méltányolják a Tempus folytonosságát, és azt, hogy neki köszönhetően elérték a „kritikus tömeget”, amely kedvezően befolyásolta az általános hozzáállást és a kérdés megítélését. A nemzeti oktatási hatóságok a legtöbb partnerországban felismerték e pozitív változásokat. A hatástanulmányok eredményeit fel fogják használni a Tempus jövőbeli arculatáról szóló eszmecserékhez.

A tagállamokban jelen lévő Tempus Nemzeti Kapcsolattartó Pontok továbbra is kulcsfontosságú szerepet játszanak a program végrehajtásában azáltal, hogy tájékoztatási tevékenységgel és a partnerkeresés elősegítésével könnyítik meg az európai uniós felsőoktatási intézmények bekapcsolódását. 2006-ban a legtöbb partnersországban, valamint néhány uniós tagállamban is rendeztek a Tempus-programmal kapcsolatos tájékoztató napokat.

4. A HELYSZÍNI ELLENŐRZÉS MEGERŐSÍTÉSE

Az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság 2004-ben átfogó politikát fogadott el a Tempus program helyszíni ellenőrzésével kapcsolatban, amely két kiegészítő tevékenységet foglal magában:

- az Európai Képzési Alapítvány és az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság tisztviselői által közösen lebonyolított helyszíni ellenőrzés, amely a folyamatban lévő projektek körülbelül 10 %-át érinti (évi 30 projekt). A második kampányra 2005 őszén és 2006 tavaszán került sor.
- a nemzeti Tempus-irodák által végzett helyszíni ellenőrzés, amely elvileg a tagállamban érvényes valamennyi projektre (közös európai projektek és strukturális és kiegészítő intézkedések) kiterjed. E tevékenység 2006 elején kezdődött, miután a nemzeti Tempus-irodákat különleges képzésben részesítették.

Az Európai Képzési Alapítvány és az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság tisztviselői a 2005–2006-os ellenőrzési kampány során összesen 44 olyan projektet látogattak meg, amelyek valamennyi régióra vonatkoztak. A nemzeti Tempus-irodák 80 projektet vizsgáltak meg.

A vizsgálati területekkel kapcsolatos általános eredmények – néhány csekély gyengeség ellenére is – kedvezőek. Számos projekt jól megalapozott, és kiváló eredményeket mutat fel. A szükségletekre irányuló elemzések általában jól körülhatároltak, és a projektek rendszerint illeszkednek a tagállami prioritások keretében kifejlesztett egyetemi stratégiákba. Emellett a konzorcium-tagok aktív részvétele, a mobilitási tervek, az intézmények támogatása és az eredmények elismerése mind a projektek erősségei. Még mindig léteznek ugyanakkor kevésbé sikeres projektek, illetve általában gyengébb területek. Ilyen gyengeségek például: a szélesebb fókuszcsoporthoz vagy végfelhasználók korlátozott részvétele (amely befolyásolja a projekt hatását és fenntarthatóságát), a megváltozott szükségletek és alapok belső nyomon követésének hiánya, illetve az egyetemi alkalmazottak kapacitásának hiánya. E területekkel ezentúl behatóbban foglalkoznak. Valamennyi ellenőrzött projekt az ellenőrző látogatás után levélben visszajelzést kap, amely ajánlatokat, illetve kiigazító intézkedéseket és a javítandó területekről szóló leírást tartalmaz.

A nemzeti Tempus-irodák által történő helyszíni ellenőrzések beindítása olyan kedvező lépés, amely új lehetőséget teremt a Tempus nyomon követési rendszerének gazdagítására – ugyanakkor a gyakorlatok és az általános koordináció harmonizációja tekintetében kihívást is jelent. Fontos annak biztosítása, hogy a különféle szereplőktől (a projektek támogatóitjai, tisztviselők, Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság, Európai Képzési Alapítvány és a nemzeti Tempus-irodák) származó különböző hozzájárulás fokozatosan és következetesen közös rendszerbe integrálódjon. 2006-ban létrehoztak egy ilyen rendszert, ami nevezetesen a projektjeljesítmények osztályozásának kritériumait, az osztályozás feldolgozásának módját és a nemzeti Tempus-irodák ellenőrző látogatásainak nyomon követési útmutatóját foglalja magába.

A „megelőző nyomon követés” szintén fontos szerepet játszik a program végrehajtási rendszerében. Erre vonatkozóan 2006-ban Brüsszelben megrendezték a támogatottak találkozóját, amely a projektirányítási kérdésekre összpontosított.

5. A NEMZETI TEMPUS-IRODÁK SZEREPÉNEK MEGSZILÁRDÍTÁSA

A nemzeti Tempus-irodák szerepének megszilárdítására vonatkozó erőfeszítések 2006-ban számos kulcsfontosságú intézkedéseken keresztül (például a helyszíni ellenőrzésben történő aktív részvételükön keresztül) tovább folytatódtak. A nemzeti Tempus-irodáknak a helyszíni ellenőrzésben játszott szerepére vonatkozó stratégia kialakítását, illetve a 2005 októberében tartott különleges képzést követően valamennyi nemzeti Tempus-iroda megkezdte az országában működő projektek ellenőrzését. A nemzeti Tempus-irodák által lebonyolított ellenőrző kampány során körülbelül 80 projektet látogattak meg. A legelső képzést a nemzeti Tempus-irodák ellenőrzési gyakorlatainak felülvizsgálata, illetve egy, a jelentéstételi technikákról szóló gyakorlatiasabb képzés (2006 novemberében) követte.

A nemzeti Tempus-irodákra az egyéni mobilitási támogatások értékelése kapcsán ruházott formális szerep megerősítette az ezen irodáknak a projektek kiválasztásában játszott szerepét.

Májusban és novemberben találkozót szerveztek Brüsszelben a partnerországok nemzeti Tempus-irodái és az EU Tempus Nemzeti Kapcsolattartó Pontjai részvételével; a találkozókön olyan témákról esett szó, mint a kommunikáció, a láthatóság, a projektek kiválasztása és a nyomon követés.

Az Európai Képzési Alapítvánnyal közösen tájékoztató kampányokat tartottak a Tempus-ról valamennyi olyan partnerországban, ahol 2006-ban ajánlattételi felhívásra került sor.

Új támogatási megállapodásokat kötöttek a 2006 júliusa és 2007 júniusa közötti időszakra vonatkozóan Jordániával, Oroszországgal, Kazahsztánnal és Kirgizisztánnal. A tádzsikisztáni nemzeti Tempus-iroda ideiglenesen bezárt.

6. PROGRAMIRÁNYÍTÁS

2006-ban öt kiválasztási eljárást bonyolítottak le. Ezek a közös európai projektek (határidő: 2005. december 15.), a strukturális és kiegészítő intézkedések (határidők: 2005. október 15. és 2006. február 15.) és az egyéni mobilitási támogatások (határidők: 2006. február 15. és október 15.) kiválasztási fordulói. A kiválasztási fordulókön a pályázatok száma egyenletesen magas maradt, ami azt jelenti, hogy a program továbbra is vonzza a felsőoktatási közösség érdeklődését. A strukturális és kiegészítő intézkedésekre irányuló pályázatok száma egyre növekszik, és tartalmuk egyre inkább olyan horizontális kérdésekre összpontosít, amelyek a partnerországok felsőoktatásának reformja és korszerűsítése szempontjából jelentősek. A 2006-ban befejezett kiválasztási eljárások részletes eredményei a program honlapján találhatóak.

- Közös európai projektek (JEP – Joint European Projects) 2006-ban: 103 projekt (összesen 43,1 millió €) A közös európai projektek az uniós tagállamok és a 26 partnerország felsőoktatási intézményeire vonatkoznak.
- Strukturális és kiegészítő intézkedések (SCM - Structural and Complementary Measures) 2006-ban: 95 projekt (összesen 11,7 millió €) A strukturális és kiegészítő intézkedések a felsőoktatási rendszereket célozzák meg és stratégiai kérdésekre összpontosítanak.

- Egyéni mobilitási támogatások (IMG - Individual Mobility Grants) 2006-ban: 156 projekt (összesen 0,66 millió €) Az egyéni mobilitási támogatások segítségével a felsőoktatási intézmények tanárai és adminisztratív dolgozói korlátozott időre külföldre utazhatnak.

A kiválasztott közös európai projektek a tantervfejlesztés (70%), az egyetemek irányítása (15%) és az intézményfelépítés (15%) területét érintik. A tantervfejlesztési projektek széles területekre terjednek ki, ide tartoznak pl. az alkalmazott tudományok, a technológia, a vállalati vezetés és a társadalomtudományok. Az intézményfelépítési és egyetemirányítási projektek a partnerországok egyetemlein a minőségbiztosítással, a tanítás minőségével és a pénzügyi irányítással kapcsolatos reformokat támogatják. A legtöbb országban a kiválasztott strukturális és kiegészítő intézkedések egyértelműen a bolognai folyamat irányvonalaihoz kapcsolódnak. Az ezekhez a programösszetevőkhöz tartozó kiválasztott projektek olyan kérdéseket érintenek, mint például a minőségbiztosítási rendszerek megtervezése vagy kreditátszámítási mechanizmusok bevezetése. Vannak olyan projektek is, amelyek az egyetemek működésének és szolgáltatásainak korszerűsítését célozzák meg, ideértve a képzési programok aktualizálását, az információs és kommunikációs technológiák alkalmazását és a nemzetközi kapcsolatok megerősítését. A kiválasztott egyéni mobilitási támogatások elsősorban az átképzési és tanulmányi időszakokat (79%) érintik, ezután következnek a közös európai projektekre irányuló előkészítő tevékenységek (13%) és a szakkonferenciákon és -szemináriumokon való részvételek (8%). Általánosságban megállapítható, hogy a benyújtott projektek egyre inkább összhangban állnak a partnerországok által meghatározott nemzeti prioritásokkal. Majdnem mindegyik kiválasztott projekt illeszkedik a nemzeti prioritásokhoz.

A Tempus keretében történő 2006-os kötelezettségvállalások és kifizetések általában a meghatározott terveknek megfelelően történtek. Bizonyos támogatási megállapodásokat a finanszírozási határozatok késedelmes elfogadása vagy a pénzügyi megállapodásoknak a partnerországok által történő késedelmes aláírása miatt nem lehetett a meghatározott ütemterv szerint véghez vinni.

A további 2006-os pénzügyi kötelezettségvállalások a következők:

- A nemzeti Tempus-irodáknak ítélt támogatás: 5 darab (0,31 millió €)
- Az Európai Képzési Alapítvány Tempus-programmal foglalkozó osztályának (amely az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóságnak nyújt technikai segítséget) ítélt támogatás: 0,87 millió €.
- Konferenciák és szemináriumok: 0,63 millió €.

2006-ban folytatódott a Tempus-szal kapcsolatos vitás ügyek megoldása. Az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság idáig 164 vitás ügyet zárt le (ami az összes eset 69 %-a). A lezárt ügyek közül 81 esetben a vitás összeget a pénzügyi szabályzattal összhangban leírták, 61 esetben a kedvezményezett közvetlenül a Bizottságnak fizette vissza a kért összeget, és 22 esetben fizetési meghagyást küldtek a kedvezményezetteknek. 2006-ban összesen 1,1 millió euro került visszafizetésre közvetlen visszatérítéssel, vagy beszámítási eljárás révén.

7. KÖVETKEZTETÉS

2006-ban a Tempus-program végrehajtását stratégiai célkitűzések vezérelték, amelyek mind az elvárásoknak megfelelően teljesültek. A nemzeti hatóságokkal folytatott folyamatos párbeszéd,

ezeknek a prioritások meghatározásában vállalt aktív szerepe és a projektek kiválasztása biztosítja, hogy a finanszírozott tevékenységek megfeleljenek az ország igényeinek, és összhangban álljanak a nemzeti reform célkitűzéseivel. Ez biztosítja a nemzeti kormányok elkötelezettségét, és növeli a program hatását. A partnerországokban a nemzeti Tempus irodák tovább erősödtek, és fontos szerepet játszanak a nemzeti hatóságokkal és egyéb érdekeltekkel történő kapcsolattartásban. A nemzeti hatóságoktól érkezett visszajelzés és a helyszíni ellenőrzések eredményei megerősítették, hogy a Tempus továbbra is igen releváns program a partnerországok támogatásában, felsőoktatási rendszerük megreformálása és korszerűsítése terén.

TEMPUS 2006 – PÉNZÜGYI ÁTTEKINTÉS

Tempus 2006 – A kötelezettségvállalások összegei régióként euróban			
	CARDS	Tacis	MEDA
JEP	13 043 103	16 959 989	3 164 222
IMG	71 300	114 760	114 940
SCM	2 848 398	5 919 744	1 140 609
NTO	0	262 093	49 898
ETF	255 000	328 000	287 000
Egyéb	190 500	273 977	171 611
Összesen	16 408 301	23 858 563	4 928 280

Tempus 2006 – Kiválasztott projektek régióként / A kiválasztott projektek számára odaítélt összegek euróban		
	CARDS	 A kiválasztott projektek számára odaítélt összegek
(határidő: 2005. december 15.)	32	13 043 103
SCM (határidő: 2005. október 15.)	5	650 001
SCM (határidő: 2006. február 15.)	18	2 198 397
IMG (határidő: 2006. február 15.)	16	71 300
IMG (határidő: 2006. október 15.)	22	106 320
Összesen	93	16 069 121

Tempus 2006 – Kiválasztott projektek régióként / A kiválasztott projektek számára odaítélt összegek euróban		
	Tacis	A kiválasztott projektek számára odaítélt összegek
JEP (határidő: 2005. december 15.)	42	17 256 709
SCM (határidő: 2005. október 15.)	24	3 112 606
SCM (határidő: 2006. február 15.)	34	3 927 775
IMG (határidő: 2006. február 15.)	35	128 250
IMG (határidő: 2006. október 15.)	32	138 810
Összesen	167	24 564 150

Tempus 2006 – Kiválasztott projektek régióként / A kiválasztott projektek számára odaitélt összegek euróban		
	MEDA	 A kiválasztott projektek számára odaitélt összegek
JEP (határidő: 2005. december 15.)	29	12 831 132
SCM (határidő: 2005. október 15.)	8	990 609
SCM (határidő: 2006. február 15.)	6	829 906
IMG (határidő: 2006. február 15.)	30	114 940
IMG (határidő: 2006. október 15.)	21	99 640
Összesen	94	14 866 227

- JEP: Joint European Project (közös európai projektek); SCM: Structural and Complementary Measure (strukturális és kiegészítő intézkedés); IMG: Individual Mobility Grant (egyéni mobilitási támogatás); NTO: National Tempus Office (nemzeti Tempus-iroda); ETF: European Training Foundation (Európai Képzési Alapítvány).